

Standardy EPPO dotyczące oceny skuteczności środków ochrony roślin

Wprowadzenie ogólne

Tło historyczne

W roku 1977 Europejska i Śródziemnomorska Organizacja Ochrony Roślin (EPPO) rozpoczęła publikację Wytycznych dla oceny skuteczności środków ochrony roślin¹. Głównym celem Wytycznych było ujednoczenie procesu oceny skuteczności działania w ramach procedury rejestracyjnej w krajach członkowskich organizacji EPPO przez podanie sposobu prowadzenia badań polowych mających na celu sprawdzenie skuteczności produktów ochrony roślin przedstawionych do rejestracji. Rada EPPO zaleca Rządowi Krajów Członkowskich, by środki ochrony roślin rejestrowane do użytku w ich państwach zostały uprzednio sprawdzone pod względem skuteczności, aby preparaty takie (jako potencjalnie szkodliwe środki chemiczne) nie były niepotrzebnie stosowane, chyba że uzasadniają takie stosowanie korzyści odnoszone w zwalczaniu patogenów i szkodników roślin oraz chwastów albo osiąganie innych celów w ochronie roślin; wytyczne są normami regionalnymi zalecanymi przez Radę EPPO do prowadzenia takiej oceny.. Są one zatem skierowane do organów rejestracyjnych w każdym z krajów, które mogą albo same posłużyć się nimi do prowadzenia własnych badań nad preparatami przedstawionymi do rejestracji, albo osobom starającym się o rejestrację wskazać metodę, którą będą musieli się posłużyć do tego celu. Drugim ważnym celem jest stworzenie możliwości, dzięki której dane o skuteczności uzyskane z zastosowaniem metod EPPO w jednym kraju mogły zostać wykorzystane w procedurach rejestracyjnych w innych krajach.

Ogólne Wytyczne FAO odnośnie „Danych o Skuteczności Działania dla celów Rejestracji Pesticydów Wykorzystywanych do Ochrony Roślin” (FAO, 1989) są uznawane przez Grupę Roboczą EPPO ds. Środków Ochrony Roślin za podstawowy dokument dla kształtu Wytycznych EPPO. Wytyczne FAO zostały opracowane przez grupę zajmującą się wymogami rejestracyjnymi w ramach Panelu Ekspertów FAO dotyczącego Specyfikacji, Wymogów Rejestracyjnych i Norm Stosowania Pesticydów, i uzupełnione są o szczegóły umożliwiające stosowanie Wytycznych, w

granicach krajów, a także dla wymiany danych o skuteczności pomiędzy krajami. Na ogół każda Wytyczna EPPO podaje minimalne wymogi dotyczące badań polowych dla poszczególnych agrofagów na poszczególnych roślinach uprawnych, jednak wiele Wytycznych obejmuje grupy agrofagów i/lub grupy roślin uprawnych, jeśli mają one wspólną cechy z punktu widzenia oceny skuteczności ochrony. Oprócz Wytycznych odnoszących się do konkretnych roślin uprawnych lub agrofagów, ta seria Wytycznych zawiera również pewną liczbę ogólnych Wytycznych obejmujących tematy ważne dla wszystkich prowadzonych badań skuteczności środków ochrony roślin (tzn. ocena fitotoksyczności, projektowanie i analiza badań, przeprowadzenie badań i ich dokumentowanie, ocenianie efektów na następczych roślinach uprawnych). W serii tej znajduje się również pewna liczba Wytycznych obejmujących metody testowania służące do oceny wpływu środków ochrony roślin na pszczoły miodne i inne organizmy pożyteczne, które mogą znaleźć praktyczne zastosowanie w zintegrowanych programach ochrony roślin (tzn. *Encarsia formosa*, *Trichogramma cacoeciae*, *Phytoseiulus persimilis*).

Wytyczne po raz pierwszy ukazały się jako zestaw ponumerowanych broszur, osobno w wersjach angielskiej i francuskiej, ale od roku 1984 są już publikowane w wersji dwujęzycznej w piśmie *Bulletin OEPP/EPPO Bulletin*. Ideę numerowanych zestawów Wytycznych zarzucono w roku 1988, i od tego czasu w piśmie *Bulletin OEPP/EPPO Bulletin* wydawane były osobno numerowane Wytyczne w miarę, jak były opracowywane; te późniejsze Wytyczne wydawano również jako broszurowe odbitki, które mogły być dołączane do wcześniejszych zestawów. Później Wytyczne przerobiono na jeden z zestawów Regionalnych Norm EPPO. Obecny system numeracji zachowuje pierwotną numerację, ale teraz wskazuje również, że każda Norma jest Normą EPPO dotyczącą Środków Ochrony Roślin (Plant Protection, PP) w serii nr 1 Norm dotyczących oceny skuteczności (np. PP 1/25).

W roku 1997, po ponad 20 latach pracy nad przygotowaniem Norm, EPPO zdecydowała, że powinny one zostać zebrane w całość i opublikowane razem jako jedno wydanie (w czterech tomach). Ponadto wydanie to pozwoliło na poprawienie i uzupełnienie starszych Norm, co oznaczało sprowadzenie ich do takiej samej, nowoczesnej formy. W wyniku tego zabiegu nie zmieniono żadnych

¹ Wytyczne te pierwotnie nosiły nazwę Wytycznych dla biologicznej oceny pestycydów, ale zgodnie z Wytycznymi FAO w miejsce terminu ‘ocena biologiczna’ stosuje się teraz termin ‘ocena skuteczności’; ponadto w roku 1988 EPPO zdecydowała, że słowo ‘pestycydy’ zostanie zastąpione terminem ‘środki ochrony roślin’. W związku z tymi zmianami tytuł serii uzyskał nowe brzmienie w roku 1989.

istotnych szczegółów ważnych dla każdego z poszczególnych zaleceń, a jedynie te aspekty formy, szczególnie w częściach tekstu wspólnych dla wszystkich Norm, które stopniowo ulegały zmianie od momentu pojawienia się ich w pierwszym zestawie.

Siedem lat później zatwierdzono wiele nowych norm, a także poprawiono i uzupełniono wiele norm już istniejących. Jak zwykle opublikowano je w publikacji *Bulletin OEPP/EPPO Bulletin* w tomach datowanych na lata 1999, 2000 i 2001. Obecna publikacja łączy wszystkie te uaktualnienia w główną serię i dodaje do nich uaktualnienia z lat 2002 i 2003. Dodatkowo seria ta zawiera kilka nowych Norm typu: „Normy Ogólne dotyczące oceny skuteczności środków ochrony roślin”. Są one teraz zamieszczane w osobnym tomie, tak więc publikacja składa się obecnie z pięciu tomów.

Program kształtowania, poprawiania i uzupełniania Norm realizowany jest przez organa techniczne EPPO do tego powołane, a nowe lub poprawione i uzupełnione Normy będą nadal publikowane w piśmie *Bulletin OEPP/EPPO Bulletin*.

Procedura przygotowywania i zatwierdzania Norm

Organa techniczne zaangażowane w procedurę

W ramach EPPO nad normami pracują trzy organa: (1) Grupa Robocza ds. Środków Ochrony Roślin — organ decyzyjny, do którego wszystkie rządy członków EPPO mogą oddelegować swoich przedstawicieli i w którym na stałe reprezentowane jest stowarzyszenie ECPA²; (2) Zebrania panelowe ds. oceny skuteczności konkretnych grup środków ochrony roślin, grupujące specjalistów wybranych przez Grupę Roboczą w konsultacji z zainteresowanymi rządami; (3) Sekretariat EPPO. Istnieją następujące Panele: „Panel ds. oceny skuteczności działania fungicydów i insektycydów” (zajmujący się również różnymi innymi preparatami, np. akarycydami i bakteriocydami); „Panel ds. oceny skuteczności działania herbicydów i regulatorów wzrostu roślin”³; „Panel ds. zwalczania gryzoni” (rodentycydy).

Grupa Robocza decyduje o programie prac i zatwierdza opracowane normy. Jej rola polega również na kierowaniu Panelami, w szczególności w zakresie przygotowania projektów norm. Sekretariat z kolei obsługuje zarówno spotkania Grupy Roboczej jak i Paneli i jest odpowiedzialny za wprowadzanie zmian proponowanych podczas konsultacyjnej fazy prac. Przygotowanie norm oceny skuteczności działania jest tylko jednym z kilku obszarów pracy Grupy Roboczej, jest to jednak główne zadanie wszystkich Paneli.

² ECPA (European Crop Protection Association) — Europejskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin Uprawnych, związek wytwórców produktów agrochemicznych.

³ W okresie gdy przygotowywana była większość norm dotyczących herbicydów (w latach 80-tych) Panel ten działał łącznie z EWRS (European Weed Research Society)

Szczegóły procedury

Procedura powstawania normy została sumarycznie przedstawiona na Rys. 1. W skrócie procedura taka, mająca zastosowanie do wszystkich regionalnych norm EPPO może być przedstawiona w następujący sposób: Panele przygotowują projekt normy, który w fazie konsultacji przedstawia się wszystkim rządów państw członkowskich. Do projektu Sekretariat EPPO wprowadza poprawki powstałe w wyniku konsultacji, które podlegają zatwierdzeniu przez Grupę Roboczą, która następnie zaktualizowany projekt normy przedstawia Komitetowi Wykonawczemu i Radzie EPPO w celu uzyskania akceptacji i przekazania do stosowania rządów państw członkowskich. Należy zwrócić uwagę, że poza pierwszym krokiem, norma, którą Grupa Robocza uzna za wymagającą poprawek, będzie musiała przejść tę samą procedurę kształtowania i zatwierdzania poprawek co całkiem nowa norma.

W szczegółach Grupa Robocza decyduje o formie normy i ustala ogólne zasady jej przygotowywania (kolejność, zakres wchodzenia w szczegóły, itp.). Kiedy Grupa Robocza podejmie decyzję o potrzebie przygotowania konkretnej normy, Sekretariat przygotowuje pierwszy projekt mający standardową formę; jego źródłem może być któraś z norm krajowych lub też projekt specjalnie przygotowany przez członka Panelu lub przez Sekretariat. Taki pierwotny projekt jest szczegółowo sprawdzany przez właściwy Panel, którego członkowie mogą zasięgać konsultacji ze specjalistami. Panel może również dobrze przyjąć swoją wersję projektu na jednym spotkaniu, jak i przeciągnąć całą operację na dwa lub więcej spotkań, zasięgając w tym czasie konsultacji. Kiedy Panel przyjmie swoją wersję, wówczas Sekretariat przedstawia ją wszystkim rządów państw członkowskich do zaopiniowania. Aż do tego etapu prace przebiegają wyłącznie nad wersją angielską, ale przed przekazaniem jej rządów państw członkowskich, opracowuje się również wersję francuską.

W fazie konsultacji specjaliści NPPO rządów państw członkowskich analizują daną normę i przesyłają swoje komentarze do Sekretariatu, który odpowiednio je wnosi do tekstu normy. Sekretariat nie jest zobowiązany do wprowadzania zmian na skutek komentarzy, ale zwykle do tego dąży, bowiem jego celem jest opracowanie norm, które będą całkowicie do przyjęcia przez wszystkie rządy państw członkowskich. Jeśli komentarze pozostają w sprzeczności z ogólnymi zasadami Grupy Roboczej, zmiany zasadniczo nie są wprowadzane, ale kwestia takiej zasady może zostać podniesiona na kolejnym spotkaniu Grupy Roboczej. Komentarze o charakterze zasadniczym i wysoce technicznej natury mogą doprowadzić do sytuacji, w której Sekretariat podejmie decyzję, że wymagane są dalsze prace nad daną normą na poziomie Panelu.

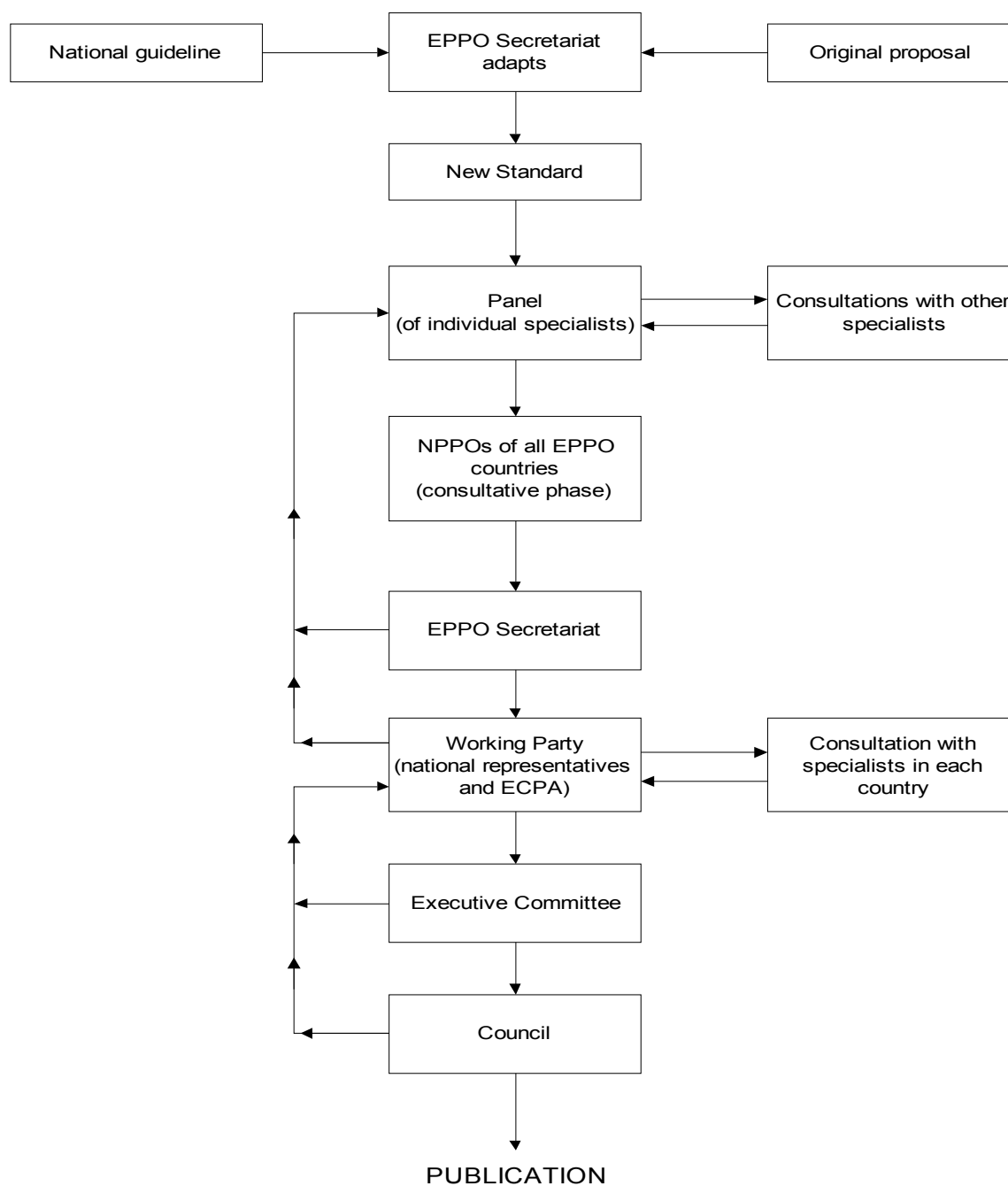
Poprawiony tekst normy trafia następnie do Grupy Roboczej, celem zatwierdzenia. Jeśli dla Grupy Roboczej wprowadzone zmiany są nie do przyjęcia, wówczas normę odsyła się z powrotem do etapu, jaki Grupa uzna za stosowny.

Normy zatwierdzone przez Grupę Roboczą są następnie przedstawione do ostatecznego zatwierdzenia przez Komitet Wykonawczy i Radę EPPO. Obowiązek

przejścia normy przez te dwa organa w takiej kolejności został określony w „Konwencji i Zasadach Proceduralnych Organizacji”, a przestrzeganie tych reguł daje gwarancję rządów państw członkowskich, że zgłoszone przez nie komentarze zostaną wnikliwie rozpatrzone. Chociaż teoretycznie decyzje Komitetu Wykonawczego i Rady przyjmuje się w głosowaniu zwykłą większością głosów, decyzje dotyczące norm

EPP0 podejmuje się w drodze konsensusu. Innymi słowy, sprzeciw jednego kraju przyjmuje się jako wystarczający powód do odesłania konkretnej normy z powrotem do Grupy Roboczej. W takim przypadku Rada może zdecydować o przyjęciu specjalnych procedur w celu zatwierdzenia takiej normy.

Fig. 1. Droga powstawania normy EPPO

Wytyczna krajowa	Sekretariat EPPO przyjmuje	Oryginalna propozycja
	Nowa norma	
	Panel (specjalistów indywidualnych)	Konsultacje z innymi specjalistami
	Organizacje NPPO ze wszystkich krajów EPPO (faza konsultacyjna)	
	Sekretariat EPPO	
	Grupa Robocza (przedstawiciele państw i ECPA)	Konsultacje ze specjalistami wszystkich krajów
	Komisja Wykonawcza	
	Rada	
	PUBLIKACJA	